

Alles over het afgelopen jaar

Jaarverslag 2018

In het jaarverslag legt de Raad voor het Openbaar Bestuur verantwoording af over zijn publicaties en activiteiten van het afgelopen jaar.

- > **De democratie, het openbaar bestuur en de Raad in 2018**
- > **Publicaties & activiteiten**
- > **Contacten met regering en parlement**
- > **Raadsleden in 2018**
- > **Medewerkers in 2018**
- > **Communicatie**
- > **Financieel overzicht**

Leeswijzer

In het hoofdstuk **De democratie, het openbaar bestuur en de Raad in 2018** leest u welke ontwikkelingen er in 2018 plaatsvonden en hoe het adviesterrein er toen voor de Raad voor het Openbaar Bestuur uitzag.

Het onderdeel **Publicaties & activiteiten** geeft een overzicht van alle publicaties die in dat jaar zijn uitgebracht, en welke media-aandacht dat heeft opgeleverd. Ook laat het zien welke activiteiten er door de ROB zijn georganiseerd.

Contacten met regering en parlement geeft een overzicht van de contacten die er waren met de regering en Eerste en Tweede Kamer.

Van alle **raadsleden** is aangegeven bij welke specifieke projecten zij waren betrokken, en welke extra activiteiten - zoals het geven van een lezing - zij nog meer hebben gedaan.

In het overzicht van alle **medewerkers** is eveneens aangegeven bij welke projecten zij waren betrokken en welke extra activiteiten zij gedaan hebben.

In het hoofdstuk **Communicatie** leest u hoe dit eerste volle jaar voor de nieuwe Raad voor het Openbaar Bestuur eruit zag, wat er is veranderd op het gebied van communicatie en welke communicatiekanalen de ROB gebruikt om zijn doelgroep te bereiken.

Het **Financieel overzicht** laat zien wat de ROB heeft uitgegeven en waaraan.

Wat is er gebeurd

De democratie, het openbaar bestuur en de Raad in 2018

Leestijd 8 - 11 min

Bij het begin van het kalenderjaar 2018 was het derde kabinet-Rutte nog geen honderd dagen oud en daarmee nog volop in zijn opstartfase. Eén van de meest opvallende voornemens van het kabinet van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie is wel dat het een aantal grote opgaven via het sluiten van akkoorden wil aanpakken. Het regeerakkoord rept onder meer van een klimaat- en energieakkoord, een sportakkoord, een Hoofdpijnenakkoord voor medisch-ethische thema's en een preventieakkoord voor het bevorderen van een gezondere levensstijl.

“

Het klassieke beleidsinstrumentarium – wetten, geld en communicatie – lijkt met het akkoord een nieuwe loot aan de stam te hebben gekregen.

We konden in 2018 ook meteen aanschouwen dat met het akkoord geen nieuw panacee is gevonden. Fundamentele vragen rond de democratische legitimiteit en het eigenaarschap speelden op toen uiteindelijk niet iedereen zich onverkort achter het bereikte akkoord schaarde.

Het nieuwe jaar was nog geen drie maanden oud toen mensen voor de verkiezing van nieuwe gemeenteraden naar de stembus konden. Op een geheel andere manier blijkt ook op lokaal niveau het instrument van het sluiten van brede akkoorden zijn intrede te hebben gedaan. Was het vroeger gemeengoed dat klassieke onderhandelingen tussen de lokale leiders van politieke partijen uiteindelijk moesten leiden tot een coalitieakkoord en een nieuw college van burgemeester en wethouders, nu sluiten in steeds meer gemeenten partijen akkoorden met bewoners of vertegenwoordigende instanties in zogenoemde samenlevingsakkoorden of een breed raadsakkoord waarbij ook (beoogde) oppositiepartijen kunnen aangeven welke onderwerpen in de komende jaren opgepakt moeten worden.

De Raad voor het Openbaar Bestuur bracht een maand voor de gemeenteraadsverkiezingen de bundel [Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden](#) uit om de verschillende bestaande varianten van akkoorden in kaart te brengen en daarmee de aankomende lokale onderhandelaars van inspiratie voor alternatieve aanpakken te voorzien.

Voor een deel is deze trend van nieuwe akkoorden te verklaren uit welbegrepen eigenbelang. Ook op lokaal niveau is sprake van electorale versnippering; weinig gemeenten worden nog gedomineerd door twee of drie grote partijen die met gemak samen een meerderheid hebben. In veruit de meeste gevallen zijn er veel middelgrote partijen waardoor er minimaal vier maar vaak

veruit de meeste gevallen zijn er veel middelgrote partijen waardoor er minimaal vier maar vaak meer partijen nodig zijn om tot een college te komen dat zich gesteund weet door een meerderheid in de gemeenteraad. Samenwerking is dus het devies en onze lokale democratie heeft zich na de laatste verkiezingen in maart 2018 van zijn meest veerkrachtige kant laten zien. Waren analisten van tevoren vanwege de versnippering nog wel bevreesd over de bestuurbaarheid van tal van gemeenten, de praktijk heeft uitgewezen dat in het leeuwendeel van de gemeenten de wil om er met elkaar uit te komen heeft gewonnen.

De introductie van het akkoord als politiek en bestuurlijk beleidsinstrument staat volgens de ROB symbool voor een fundamentele verandering van de verhoudingen tussen overheden onderling en tussen de overheid en de samenleving. De overheid is niet meer het centrum van de wereld die van bovenaf kan bepalen wat goed en verstandig is. Mensen en hun organisaties gedragen zich als gelijkwaardige partners met evenveel of vaak zelfs meer weet over de laatste ontwikkelingen of wat er daadwerkelijk speelt. Ook tussen overheden onderling is niet altijd meer duidelijk wie waar precies over gaat en verantwoordelijk voor is. De ROB spreekt in zijn [werkprogramma voor 2018-2020](#) van ‘veranderend samenspel’.

De positie, rol en taken van de overheid en daarmee ook haar relaties zijn aan ingrijpende verandering onderhevig.

Bij een ander samenspel horen nieuwe afspraken en nieuwe methoden om samen te werken. Het sluiten van akkoorden is er daar één van. Het heeft de ROB ertoe gebracht om in 2018 een adviestraject te starten waarbij het instrument van akkoorden aan een kritische reflectie wordt onderworpen. Daarbij wordt onder meer de vraag naar legitimiteit, verantwoordelijkheid en eigenaarschap gesteld. De Raad zal naar verwachting eind 2019 over zijn bevindingen rapporteren.

Op een veranderend speelveld is het niet altijd gemakkelijk om politicus of bestuurder te zijn. Je hebt immers in formele zin een heldere taak en functie, maar die blijkt in de praktijk heel wat diffuser en minder gezaghebbend dan die ooit was. Dat zien we inmiddels ook elke vier jaar terug als het in tal van gemeenten erg moeilijk blijkt om bewoners te vinden die zich enthousiast willen inzetten voor de gemeenteraad. De vorige minister van BZK had de ROB daarom om advies gevraagd en daarbij de vraag gesteld in hoeverre een hogere vergoeding voor raadsleden in kleinere gemeenten kan bijdragen aan het aantrekkelijker maken van het ambt van lokale volksvertegenwoordiging.

De Raad bracht daags na de gemeenteraadsverkiezingen zijn rapport [Voor de publieke zaak](#) uit. Daarin behandelt hij de aantrekkelijkheid van het ambt breder dan alleen de hoogte van de vergoeding. Een belangrijke sleutel ligt bij gemeenteraadsleden zelf, zo betoogt de Raad in dat advies, namelijk: een heldere taakafbakening. Raadsleden moeten niet het werk van het college doen en slechts op hoofdlijnen kaders uitzetten en controleren. Daarmee zou het enorme tijdsbeslag dat het raadslidmaatschap thans inneemt, flink teruggedrongen kunnen worden waardoor het ambt weer aantrekkelijk wordt voor mensen die er nu vanwege tijdgebrek voor passen.

Een ander aspect van ‘veranderend samenspel’ dat het ambt van volksvertegenwoordiger niet bepaald eenvoudiger maakt, is de toenemende confrontatie met assertieve of soms zelfs boze burgers. In onze essaybundel [#Woest](#) heeft de Raad tal van deskundigen aan het woord gelaten om het fenomeen van boze bewoners te onderzoeken.

“

Daaruit komt een pleidooi naar voren om – binnen betamelijke grenzen – de woede van bewoners in de eerste plaats niet negatief te duiden, maar als een vorm van grote betrokkenheid te beschouwen.

Natuurlijk, schelden, bedreigingen of het zelfs in praktijk brengen van dreigementen zijn ongeoorloofd en zeer afkeurenswaardig. Wanneer ongerustheid of boosheid daar verre van blijft, is het een kans voor het openbaar bestuur om die bewoner actief bij de publieke zaak te betrekken. De essaybundel doet concrete suggesties hoe de potentie van onrust en onbehagen kan worden herkend en worden omgezet in betrokkenheid. Dat de ROB met deze bundel een gevoelige snaar raakte, bleek na de presentatie op 5 maart uit de reacties en verzoeken aan Raad en staf om mee te denken met (vooral) gemeenten en andere overheden hoe dit pleidooi kan worden omgezet in concreet handelen.

Een groot deel van de woede uiten mensen niet meer in de vergaderzalen van het gemeentehuis of via demonstraties op de pleinen in Den Haag, maar via de vele kanalen van nieuwe en sociale media. Een bericht op je Facebookpagina of een reactie onderaan een artikel is zo geschreven. Dit is maar één klein onderdeel van hoe digitalisering het samenspel in onze democratie heeft veranderd. Inmiddels weten we ook hoe gemakkelijk zich nepnieuws via deze kanalen kan verspreiden en hoe kwetsbaar democratieën via digitale kanalen kunnen zijn voor beïnvloeding van buitenaf via destabiliserende, vaak onjuiste berichtgeving. De algoritmen van sociale media worden door de verschillende bedrijven als hun grootste bedrijfsgeheim behandeld, maar duidelijk wordt wel dat die de negatieve invloed van foutieve berichtgeving niet bepaald dempen.

Dat heeft de minister van BZK er begin 2018 toe gebracht om de ROB advies te vragen over de invloed van digitalisering op onze democratie. De Raad heeft er daarbij voor gekozen om zich vooral te richten op het belang van waarheidsvinding in een goed functionerende democratie. In het advies dat we in het eerste halfjaar van 2019 zullen uitbrengen betogen we dat in de politiek de meningen over het goede samenleven zonder meer flink kunnen verschillen, maar dat voor een goed en eerlijk politiek en maatschappelijk debat enige consensus over de werkelijkheid onmisbaar is.

Digitalisering verandert het samenspel in onze democratie.

Het samenspel tussen de overheden onderling verandert evenzeer. De decentrale overheden, de waterschappen en het Rijk hebben uitdrukking gegeven aan de nieuwe verhoudingen door het Interbestuurlijk Programma af te sluiten. Dit akkoord heeft als uitgangspunt dat de verschillende overheden nevensgeschikt aan elkaar zijn. Uiteindelijk zijn ze samen één overheid die voor gedeelde opgaven staan. Dat is gemakkelijker gezegd dan zomaar uitgevoerd. We zien dat het Rijk nog wel eens de neiging heeft om als in een oude reflex wel uit te gaan van de oude veronderstelling dat het de centrale of hoogste overheid is. En de decentrale overheden vinden het soms toch wel erg handig om met de vinger naar het Rijk te wijzen. Verandering gaat met vallen en opstaan.

Voordat de overheden met een schone lei aan de uitvoering van het IBP konden beginnen, moest er nog wel een meningsverschil tussen het Rijk en de gemeenten van tafel. Het ging om de omvangrijke tekorten op de uitvoering van de bijstand. Dat beliep in 2016 en 2017 ruim € 270 miljoen. De twee overheden verschilden van mening over aard en oorzaak van die tekorten en vroegen de ROB om zijn oordeel.

In juni, kort voor het jaarlijkse VNG-congres, bracht de Raad zijn advies uit waarin hij concludeert dat de raming van het macrobudget voor het bijstandsbudget (BUIG) geen recht deed aan de gemeentelijke kosten voor de uitvoering van de bijstand. De belangrijkste oorzaak daarvoor was dat bij de raming van het benodigde budget ten onrechte geen rekening werd gehouden met het beroep dat statushouders doen op de bijstand. Het oordeel van de Raad vormde het uitgangspunt bij de oplossing die de VNG en het kabinet over de BUIG-gelden overeen zijn gekomen.

Het zogenoemde BUIG-advies markeerde ook een nieuwe rol voor de ROB, namelijk die van scheidsrechter. Blijkbaar beviel de aanpak goed want in het concept Klimaatakkoord dat in december 2018 werd gepresenteerd, stond wederom een zinsnede (pag. 35) waarin de

onderhandelingspartijen de ROB vragen om een oordeel te vellen over de kosten voor de decentrale overheden die gemoeid zijn bij de uitvoering van de afspraken uit het Klimaatakkoord.

Het was mede het BUIG-advies dat bij de Raad leidde tot een bezinning op zijn rol in de advisering over vraagstukken rond de financiële verhoudingen. Per 1 juli 2017 heeft de ROB de adviestaak van de opgeheven Raad voor de financiële verhoudingen overgenomen en het eerste jaar zocht de nieuwe ROB nog naar zijn rol en positie. De Raad voelt zich wel senang in zijn rol als scheidsrechter, maar wil vraagstukken strategisch kunnen benaderen. Hij wil niet meer – zoals goed bij de Rfv paste – standaard jaarlijks zijn goedkeuringsstempel verlenen aan de wijze waarop gelden worden verdeeld, zoals de aanpassing van het verdeelmodel van de Participatiewet. Hij ziet het meer als zijn taak om eens in de zoveel tijd fundamenteel te kijken naar de principia die aan een verdeling ten grondslag liggen. Een mooi voorbeeld daarvan is het [advies over de betekenis van beleidsvrijheid](#) voor de vormgeving van de financiële verhoudingen, waaraan de Raad een groot deel van 2018 heeft gewerkt en dat begin 2019 het licht zag.

Het BUIG-advies liet verder zien dat het veranderende samenspel zonder meer ook zijn weerslag heeft op de financiële verhoudingen. Die leunen nu sterk op het principe dat in de meeste gevallen duidelijk is welke overheid voor welke opgave verantwoordelijk is en welke zak met geld bij die verantwoordelijkheid past. Die overzichtelijkheid is niet vanzelfsprekend meer.

Via samenwerkingsverbanden tussen overheden onderling en van overheden met maatschappelijke partijen worden belangrijke vraagstukken opgepakt.

Het regeerakkoord wijst nadrukkelijk op de regio als de schaal waarop tal van zaken moeten worden opgepakt, of het nu gaat over arbeidsmarkt, volkshuisvesting, onderwijs of geestelijke gezondheidszorg. Daar horen vernieuwende financiële arrangementen bij. Ook wordt de regio steeds meer een schaal waarop zich veel opgaven voordoen en waar overheden zich daarom ook gezamenlijk organiseren via – meestal – intergemeentelijke samenwerking.

De Financiële-verhoudingswet is niet zonder meer berekend op dat nieuwe samenspel. Het ministerie van BZK heeft dat goed doorzien en werkt aan een herziening van de financiële verhoudingen. Een belangrijk aandachtspunt daarbij vormt de verdeling van de budgetten op het sociaal domein. De Raad heeft een [advies uitgebracht](#) over hoe de problemen met de budgetverdeling in kaart te brengen en vervolgens aan te pakken. Het lijkt geen twijfel dat de ROB daarbij in zijn advisering in de komende twee jaar een helpende hand kan bieden.

Wat het oplossen van de vraagstukken rond de financiële verhoudingen extra ingewikkeld maakt, is de merkbare vermindering van de bestaande financiële kennis. Samen met het ministerie van BZK wil de ROB investeren in de borging en uitbouw van de kennis over de financiële verhoudingen. Daartoe heeft de Raad het initiatief genomen voor de organisatie van de [Dag van de Financiële Verhoudingen](#).

De opzet van de dag is om een actueel beleidsthema te verbinden aan vragen rond de financiële verhoudingen. Dat pakte tijdens de eerste Dag op 19 april 2018 in Gouda erg goed uit. Het centrale thema was verduurzaming en dan met name de vraag: wie gaat dat betalen? Bevlogen bestuurders lieten zien dat zij hun grote ambities met betrekking tot de klimaatdoelen, niet konden halen als ze zich ook niet verdiepten in de regels en wetten van de verdeling van het geld.

Het thema verduurzaming bleek bovendien bijzonder goed gekozen, want een half jaar later werd het klimaat hét dominante politieke thema. Naar verwachting zal het dat ook nog wel even blijven. De opgaven rond Klimaat vragen om nieuwe bestuurlijke arrangementen op een veranderend speelveld. Ons adviesterrein blijft in beweging en daarmee onverminderd relevant en interessant.

Drs. Han Polman, voorzitter

Drs. Rien Fraanje, secretaris-directeur

Wat hebben we gedaan

Publicaties & activiteiten

In dit overzicht staan de publicaties die zijn uitgegeven, de bijeenkomsten die zijn georganiseerd en de publiciteit die het heeft opgeleverd.

Jaaroverzicht

[Overzicht inklappen](#)

Publicaties 2018

De ROB heeft 11 producten opgeleverd: 1 adviesrapport, 4 briefadviezen, 1 signalement, 2 essaybundels, 1 bundel en 2 brieven (position papers).

23 januari

Briefadvies | ICL-bijdrage Lelystad

Gemeente Lelystad ontvangt sinds 1988 een zogenaamde ICL-bijdrage. Deze is voor de kosten die voortvloeien uit de ruime aanleg van de openbare ruimte zoals die door de Rijksoverheid aan de gemeente is meegegeven, en de achterblijvende inwonersgroei. Het uitgangspunt moet zijn dat Lelystad net als andere gemeenten in staat moet zijn zelfstandig te kunnen functioneren.

Naar: [Briefadvies ICL-bijdrage Lelystad](#)

22 februari

Bundel | Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden

Na de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 staan tal van burgemeesters, raadsleden, griffiers en externe informateurs voor de belangrijke taak om afspraken te

maken voor de nieuwe raadsperiode. In veel gemeenten zijn vier jaar geleden die afspraken vastgelegd in akkoorden die samen met bewoners, verenigingen en ondernemers tot stand zijn gekomen. Die alternatieve vormen voor het sluiten van akkoorden zijn door de ROB in kaart gebracht in de bundel [Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden](#).

Media

In de media heeft deze bundel veel aandacht gekregen. Waaronder een interview in *Trouw* met raadslid Miranda de Vries: [10 tips voor een geslaagde formatie in de gemeente](#).

Raadslid Milo Schoenmaker heeft een radiointerview hierover gegeven op Radio EenVandaag: [Interview 'Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden' met Milo Schoenmaker](#).

1 maart

Brief | Positie van gemeenteraadsleden

De ROB heeft een [position paper](#) gemaakt voor het rondetafelgesprek op 8 maart 2018 van de Commissie Binnenlandse Zaken uit de Tweede Kamer over de positie van gemeenteraadsleden, werkdruk en ondersteuning.

5 maart

Essaybundel | #WOEST

In de essaybundel [#WOEST](#) verkent de ROB, mede op verzoek van het ministerie van BZK, hoe de overheid het beste om kan gaan met de verontwaardiging van burgers en het grensoverschrijdend gedrag dat daar mogelijk het gevolg van is. Aan 18 toonaangevende experts is verzocht hun licht over dit vraagstuk laten schijnen.

Media

In de media is veel over #WOEST gesproken. Onder meer in een [TV interview in Goedemorgen Nederland](#) met raadslid Sarah de Lange, en een artikel in *Trouw*: [De 'boze burger' is juist erg betrokken bij de samenleving](#).

20 maart

Adviesrapport | Voor de publieke zaak

Iedereen moet lid kunnen worden van de gemeenteraad, Provinciale Staten of het algemeen bestuur van een waterschap. Maar daar gaat zoveel tijd in zitten, dat het voor veel mensen niet is te combineren met werk, zorgtaken of de privésituatie; en dat gaat in tegen het principe van lekenbestuur. Dat moet anders, vindt de ROB. In het advies [Voor de publieke zaak](#) adviseert de Raad de minister van BZK over de aantrekkelijkheid van het ambt van decentrale volksvertegenwoordiger.

Media

In de media zijn vele publicaties over dit advies verschenen. Waaronder een

In de media zijn vele publicaties over dit advies verschenen. waaronder een interview met voorzitter Han Polman in het NRC: [Raadsleden moeten leken blijven met gewone baan](#) en een radio-interview op BNR radio: [Raadslid, kijk goed naar je rol!](#)

× 9 april

Brief | Deconstitutionalisering benoeming commissaris van de Koning en burgemeester

De ROB heeft een [position paper](#) gemaakt voor de expertmeeting op 10 april 2018 in de Eerste Kamer over het wetsvoorstel 'Deconstitutionalisering benoeming commissaris van de Koning en burgemeester'.

× 21 juni

Briefadvies | Financieringssystematiek bijstand (BUIG)

De raming van het macrobudget voor het bijstandsbudget (BUIG) klopt niet. Tot die conclusie komt de ROB in zijn advies [Financieringssystematiek bijstand](#) aan staatssecretaris Van Ark van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Gemeenten hebben de afgelopen jaren te maken met grote tekorten op de uitvoering van de bijstand. Het tekort belooft ruim 270 miljoen euro in zowel 2016 als 2017. De belangrijkste oorzaak daarvoor is dat bij de raming van het benodigde budget ten onrechte geen rekening is gehouden met het beroep dat statushouders doen op de bijstand.

In de media

Het advies is breed besproken in de media en op sociale media. Op NOS.nl werd er aandacht aan gegeven: ['Geef gemeenten meer geld voor bijstandsuitkeringen statushouders'](#).

× 21 juni

Briefadvies | Verdeelmodel inkomensdeel Participatiewet 2019

Elk jaar worden de bijstandsbudgetten via een objectief verdeelmodel over alle gemeenten verdeeld. Dat verdeelmodel staat bekend als het verdeelmodel inkomensdeel Participatiewet 2019. De ROB heeft hierover [advies](#) uitgebracht op verzoek van de Staatssecretaris van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De Raad kan instemmen met het voorstel.

× 11 juli

Signalement | Over referenda en andere vormen van burgerparticipatie op nationaal niveau

Het politieke en maatschappelijke debat over het raadgevend referendum mag geen eindpunt zijn van het gesprek over hoe we mensen bij politiek en democratie kunnen betrekken. Het kabinet en de partijen in het parlement dienen te blijven zoeken naar manieren om mensen invloed te geven op belangrijke beslissingen die hun leven raken. Daarvoor pleit de ROB in zijn signalement [Over referenda en andere vormen van burgerparticipatie op nationaal niveau](#).

De Staatscommissie parlementair stelsel verwijst in haar eindrapport [Lage](#)

✘ 13 september

Briefadvies | Informatievoorziening Tweede Kamer over decentralisaties

De hoop of verwachting dat takenpakketten tussen Rijk en gemeenten na de decentralisaties scherp en eenduidig zijn te onderscheiden, is niet realistisch. In plaats van met een ambigu begrip als 'systeem'- of 'stelselverantwoordelijkheid' proberen greep te krijgen op de complexe werkelijkheid, is het beter als overheden een permanente dialoog opzetten over elkaars verwachtingen.

[Briefadvies Informatievoorziening Tweede Kamer over decentralisaties](#)

✘ 13 september

Essaybundel | Verduurzaming, en nu de kosten nog

De klimaatverandering plaatst de overheid en de samenleving voor een grote opgave. Verduurzamen van Nederland is daarbij de opdracht. Daarom organiseerde de ROB in april 2018 de Dag van de Financiële Verhoudingen over een duurzame samenleving. Het ging daarbij met name om de rol en betekenis van het lokaal bestuur bij deze opgave en de (verdeling van de) kosten. Tegelijkertijd heeft de Raad drie wetenschappers gevraagd een essay te schrijven over verschillende financiële aspecten die samenhangen met de verduurzamingsopgave.

[Essaybundel Verduurzaming, en nu de kosten nog](#)

✘ Activiteiten 2018

✘ 22 februari

Presentatie bundel Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden

De bundel [Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden](#) is gepresenteerd tijdens de VNG Atriumlezing op 22 februari 2018. Raadslid Miranda de Vries overhandigde daarna het eerste exemplaar aan VNG-directeur Jantine Kriens.

✘ 5 maart

Presentatie essaybundel #WOEST, De Balie, Amsterdam

Raadslid Sarah de Lange presenteerde de essaybundel #WOEST op maandagavond 5 maart 2018 in de Balie in Amsterdam. Van de presentatie is een [livestream](#) en een [fotoverslag](#) gemaakt.

× 19 april

Dag van de Financiële Verhoudingen: Verduurzamen - en nu het geld nog!

De eerste Dag van de Financiële Verhoudingen had als thema: Verduurzamen, en nu het geld nog! Deze dag werd gehouden in het oude stadhuis van Gouda. De burgemeester van Gouda en tevens plaatsvervangend voorzitter van de ROB heette iedereen welkom.

Van de bijeenkomst is een [fotoverslag](#) gemaakt.

× 19 juni

Lunchbijeenkomst Democratie en Digitalisering

Op 19 juni 2018 vond een discussiebijeenkomst plaats over democratie en digitalisering. De bijeenkomst is onderdeel van het ROB-onderzoek naar kansen en risico's van digitalisering voor onze democratie.

Van de bijeenkomst is een [verslag](#) gemaakt.

× 13 september

Staatssecretaris Financiën neemt essaybundel 'Verduurzaming, en nu de kosten nog!' in ontvangst

De staatssecretaris van Financiën, Menno Snel, nam donderdag 13 september 2018 de essaybundel [Verduurzaming, en nu de kosten nog!](#) in ontvangst van ROB-voorzitter Han Polman.

Met de essaybundel wil de Raad voor het Openbaar Bestuur een impuls geven aan de manier waarop tegen financiële verhoudingen wordt aangekeken, ten opzichte van de verduurzamingsopgave. Het gaat daarbij met name om de rol en betekenis van het lokaal bestuur bij deze opgave en de (verdeling van de) kosten.

× 7 en 21 november

Dialogoogavonden Online democratie: wat heb je eraan?

Op 7 en 21 november 2018 organiseerde Pakhuis De Règâh in samenwerking met het Rathenau Instituut en de Raad voor het Openbaar Bestuur een [dialoog over online democratie](#).

Sociale media overspoelen ons met informatie. Ook over politieke kwesties.

Tijdens de dialoogavond werden vragen besproken zoals: Hoe herken je nepnieuws? Wanneer zijn er online trollen aan het werk die complottheorieën aanzwengelen? En

zit je eigenlijk zelf in een filterbubbel of niet?

De ROB neemt de inbreng in deze debatten mee in een advies voor de regering en de Eerste en Tweede Kamer over digitalisering en democratie. Het advies wordt in mei 2019 overhandigd aan de minister.

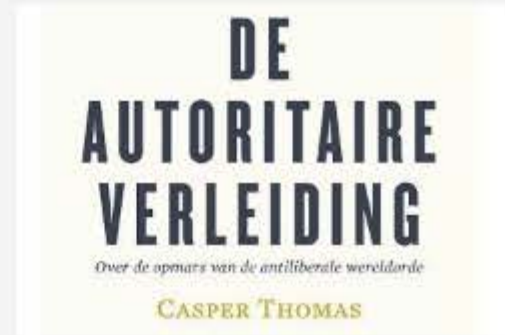

17 december

Lunchlezing Wat is de kracht van autoritaire leiders?

Op uitnodiging van de Raad voor het Openbaar Bestuur sprak Casper Thomas op maandag 17 december 2018 in het auditorium van het ministerie van BZK over de opkomst van autoritaire leiders zoals Poetin, Orban, Modi, Erdogan en Trump en over de gevolgen daarvan voor de democratie.

Kort daarvoor publiceerde hij zijn boek *De autoritaire verleiding*. Dat gaat over zijn zoektocht naar een antwoord op de vragen waarom de liberale democratie niet langer kan bekoren en wat haar tegenhanger aantrekkelijk maakt.

[Overzicht inklappen](#)

Welke contacten waren er

Contacten met regering en parlement

In de tijdlijn staan de contacten met het parlement. Verder waren er verschillende contacten met de regering.

Met de regering

De Raad hecht aan goede contacten met de regering. Na de publicatie van adviezen biedt de Raad de verantwoordelijke bewindspersonen altijd aan om een toelichting te komen geven. Zo heeft voorzitter Han Polman dit jaar gesproken met staatssecretaris Van Ark (SZW) over het briefadvies over de financiering van de bijstand (BUIG). Staatssecretaris Snel van Financiën nam in een persoonlijk onderhoud met de voorzitter het eerste exemplaar in ontvangst van de essaybundel 'Verduurzaming, en nu de kosten nog' die ter gelegenheid van de Eerste Dag van de Financiële Verhoudingen is samengesteld. Verder sprak de voorzitter met minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het Jaarprogramma van de Raad en over het advies 'Voor de publieke zaak'.

Contacten met het parlement

[Overzicht inklappen](#)

✕ 2018

✕ 8 maart

Rondetafelgesprek vaste commissie voor Binnenlandse Zaken in de Tweede Kamer

➤ [Agenda:](#)

- Positie van gemeenteraadsleden, werkdruk en ondersteuning.

[Position paper ROB](#)

Aanwezig namens de ROB: Milo Schoenmaker en Michael Mekel.

✕ 10 april

Expertmeeting in de Eerste Kamer

➤ [Agenda en verslag:](#)

- Deconstitutionalisering benoeming commissaris van de Koning en burgemeester

[Position paper ROB](#)

Aanwezig namens de ROB: Han Polman en Michael Mekel

✕ **17 mei**

[Bespreking met vaste commissie voor Binnenlandse Zaken in de Tweede Kamer](#)

➤ [Agenda:](#)

- [Werkprogramma 2018](#)
- aanbidding advies [Voor de publieke zaak](#)

Aanwezig namens de ROB: Han Polman, Frank van Ommeren, Huri Sahin, Rien Fraanje en Michael Mekel

✕ **3 oktober**

Technische briefing vaste commissie voor Binnenlandse Zaken in de Tweede Kamer

Technische briefing door de Algemene Rekenkamer en de ROB inzake het sociaal domein.

➤ [Agenda:](#)

- punt 3: aanbidding briefadvies [Informatievoorziening Tweede Kamer over decentralisaties](#)

Aanwezig namens de ROB: Han Polman en Rien Fraanje

[Overzicht inklappen](#)

Wie vormden de Raad

Raadsleden in 2018

Tien mensen uit het openbaar bestuur en de wetenschap vormden in 2018 samen de Raad voor het Openbaar Bestuur. De raadsleden komen elke maand bij elkaar voor de raadsvergadering, waarin lopende adviestrajecten en activiteiten worden besproken.

Alle raadsleden lezen mee met alle adviezen en geven daar input op. Daarnaast zijn zij op kennis verbonden aan een specifiek advies, en vormen zij een werkgroep samen met de stafleden die het advies uitwerken. Verder geven raadsleden lezingen, schrijven zij artikelen en treden op in de media.

Raadsleden

[Overzicht inklappen](#)

2018

Wie zaten in de Raad, bij welke specifieke projecten waren zij betrokken, welke activiteiten hebben zij nog meer gedaan?

Drs. J.M.M. (Han) Polman voorzitter

Betrokken bij activiteit:

- [Dialogoavonden Online democratie: wat heb je eraan?](#), 7 en 21 november

Deelname aan:

- Technische briefing Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken inzake het sociaal domein, 3 oktober

- Bespreking Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken over Werkprogramma 2018 en advies Voor de publieke zaak, 17 mei
- Expertmeeting Eerste Kamer over deconstitutionalisering benoeming commissaris van de Koning en burgemeester, 10 april

Artikel:

- [Kiezers verdienen een parlement met goede ondersteuning](#), Volkskrant Opinie, 8 september
- [Wie controleert het waterschap?](#), 6 juli

✕ Dr. M. (Milo) Schoenmaker

plv. voorzitter

Betrokken bij publicatie:

- [Voor de publieke zaak](#), 20 maart
- [Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden](#), 22 februari

Deelname aan:

- Rondetafelgesprek Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken over de positie van gemeenteraadsleden, werkdruk en ondersteuning, 8 maart

Interview:

- [Interview Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden](#), Radio EenVandaag, 26 februari

✕ Prof. dr. M.A. (Maarten) Allers

Betrokken bij publicatie:

- [Financieringssystematiek bijstand](#), 21 juni
- [Verdeelmodel inkomensdeel Participatiewet 2019](#), 21 juni
- [ICL-bijdrage Lelystad](#), 23 januari

Betrokken bij activiteit:

- [Dag van de Financiële Verhoudingen 2018](#), 19 april

✕ Prof. dr. S.L. (Sarah) de Lange

Betrokken bij publicatie:

- [#WOEST. De kracht van verontwaardiging](#), 5 maart

Betrokken bij activiteit:

- [Lunchbijeenkomst Democratie en Digitalisering](#), 19 juni

- [Presentatie essaybundel #WOEST](#), 5 maart

Artikel:

- [De verontwaardiging van burgers is een kans voor de democratische rechtsstaat](#), Sociale Vraagstukken, 5 maart

Lezing:

- 'Partij of beweging? De rol, functie en toekomst van de politieke partij', college in de [Banning leergang 2018: is dit de politiek die we willen?](#), 14 november
- [Naar een onbevreesd openbaar bestuur](#), college in de reeks 'Mijn woede is wet' bij ProDemos, 29 oktober
- [Naar een hervonden balans tussen wetgever, uitvoerder, en rechter](#) op Trias Conferentie, 2 juli

Weblog:

- [Zeeuws en Nederlander](#). Over de vertegenwoordiging van burgers uit de provincie in het Haagse, 26 oktober

✕ Prof. mr. dr. F.J. (Frank) van Ommeren

Betrokken bij publicatie:

- [Voor de publieke zaak](#), 20 maart

Deelname aan:

- Bespreking Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken over Werkprogramma 2018 en advies Voor de publieke zaak, 17 mei

Artikel:

- [Open het deksel van de schatkist! Bruikbare rechtsorde en de toekomst van het wetgevingsbeleid](#), in 'Rechtsorde en bestuur', liber amicorum voor Piet Hein Donner, november
- [Research output](#), VU, 2018

✕ H. (Huri) Sahin

Deelname aan:

- Bespreking Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken over Werkprogramma 2018 en advies Voor de publieke zaak, 17 mei

Lezing:

- Inleiding deelsessie Politiek en Bestuur op [jubileumsymposium Feminext](#), Nederlandse Vrouwenraad, 14 december

✕ Prof. dr. ir. C.J.A.M. (Katrien) Termeer

Betrokken bij activiteit:

- [Dialogavond Online democratie: wat](#)

[heb je eraan?](#), 7 november

✕ Drs. C.J.G.M. (Kees Jan) de Vet

Betrokken bij publicatie:

- [Financieringssystematiek bijstand](#), 21 juni

Deelname aan:

- Expertmeeting Eerste Kamer over deconstitutionalisering benoeming commissaris van de Koning en burgemeester, 10 april

✕ Dr. M. (Miranda) de Vries

Betrokken bij publicatie:

- [Financieringssystematiek bijstand](#), 21 juni
- [#WOEST](#), essay 'Besturen na de storm', 5 maart
- [Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden](#), 22 februari

Betrokken bij activiteit:

- [Dialogavonden Online democratie: wat heb je eraan?](#), 7 en 21 november
- [Presentatie Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden](#), Atriumlezing VNG, 22 februari

Artikel:

- [10 tips voor een geslaagde formatie in de gemeente](#), interview in Trouw, 22 februari

Lezing:

- Maatschappelijke akkoorden en energietransitie, gemeente Súdwest-Fryslân, 1 november
- Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden, gemeente Waalwijk, 19 maart

✕ A. (Albertine) van Vliet-Kuiper

Betrokken bij publicatie:

- [Voor de publieke zaak](#), 20 maart
- [Gemeenten in 3D](#), meerjarig onderzoek

Wie vormden de staf

Medewerkers in 2018

Een compacte staf ondersteunt de Raad. De medewerkers zijn verbonden aan specifieke adviestrajecten, en publiceren zelf ook regelmatig artikelen, geven lezingen en zijn betrokken bij (externe) bijeenkomsten. Jaarlijks is bij een adviestraject ruimte voor een stagiair.

Medewerkers

[Overzicht inklappen](#)

2018

Wie waren de medewerkers, bij welke projecten waren zij betrokken, en welke activiteiten hebben zij nog meer gedaan?

Drs. M.J. (Rien) Fraanje Secretaris-directeur

Betrokken bij publicatie:

- [Informatievoorziening Tweede Kamer over decentralisaties](#), 13 september

Deelname aan:

- Technische briefing Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken inzake het sociaal domein, 3 oktober
- Bespreking Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken over Werkprogramma 2018 en advies Voor de publieke zaak, 17 mei

Artikel:

- De willekeur van een mediacratie, Christelijk Weekblad, 5 oktober
- Mediocratie leidt tot willekeur in de rechtsstaat, Friesch Dagblad, 27 september
- [Kiezers verdienen een parlement met goede ondersteuning](#), Volkskrant Opinie, 8 september

Lezing:

- Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden, voor de Vereniging van Griffiers, Zwolle, 7 december
- De wethouder en sturen in een netwerk, actualiteitencollege voor de Wethoudersvereniging, Nieuwegein, 28 september
- De rekenkamer en sturen in een netwerk, workshop op NVRR-jaarcongres, Utrecht, 25 mei
- De gemeenteraad en sturen in een netwerk, voor
 - nieuwe gemeenteraad van Meppel, Hoom, 2 juni
 - nieuwe gemeenteraad van Amersfoort, 6 april
 - griffierskring van de honderdduizend-plus gemeenten, 9 februari
- [Brede volkspartijen in een versnipperde samenleving](#), Den Haag, 19 februari

✕ Mr. G.A. (Gerber) van Nijendaal

Plaatsvervangend secretaris

Betrokken bij publicatie:

- [Verduurzaming, en nu de kosten nog](#), 13 september
- [Financieringssystematiek bijstand](#), 21 juni
- [ICL-bijdrage Lelystad](#), 23 januari

Betrokken bij activiteit:

- [Dag van de Financiële Verhoudingen 2018](#), 19 april

✕ Y. (Yolanda) Adel

Adviseur

Betrokken bij publicatie:

- [Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden](#), 22 februari

Betrokken bij activiteit:

- [Presentatie Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden](#), Atriumlezing VNG, 22 februari

✕ Ir. V.M.E. (Veerle) van den Broek

Senior adviseur

Veerle is bij de ROB gestart op 1 juli 2018.

Deelname aan:

- Denk- en participatietraject Bestuurlijke toekomst van Waterland: [Zelfstandig blijven of fuseren?](#), november – december

december

✕ **S. (Sandy) Bunte**
Managementondersteuner

Sandy is bij de ROB gestart op 16 februari 2018.

✕ **Z.G. (Zahora) Chandoe**
Managementondersteuner

✕ **W.M. (Wenny) Geenevasen**
Senior communicatieadviseur / persvoorlichter

Betrokken bij:

- Vormgeving, uitgave en presentatie van alle publicaties.
- Organisatie van alle activiteiten, onder meer de eerste [Dag van de Financiële Verhoudingen](#).
- Alle publicaties/interviews in de media.
- Overgang naar de nieuwe website Raadopenbaarbestuur.nl
- Nieuwe huisstijl voor de nieuwe Raad voor het Openbaar Bestuur.

✕ **Dr. ir. A.M. (Annemarth) Idenburg**
Senior adviseur

Annemarth is bij de ROB gestart op 1 december 2018, gedetacheerd vanuit de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

✕ **Drs. P. (Pieter) de Jong**
Senior adviseur

Betrokken bij publicatie:

- Over referenda en andere vormen van

[burgerparticipatie op nationaal niveau](#),
11 juli

✕ **Ward de Kock**

Stagiair Geschiedenis, Universiteit Leiden

Ward was stagiair bij de ROB van februari tot en met juni 2018.

Onderzoek naar:

- Het parlementaire antwoord op de komst van bioscoop, radio en fotografie in het interbellum

Het onderzoek is onderdeel van het adviestraject Democratie en digitalisering.

✕ **Dr. B.W.A. (Bart) Leurs**

Senior adviseur

Betrokken bij publicatie:

- [Verduurzaming, en nu de kosten nog](#), 13 september
- [Verdeelmodel inkomensdeel Participatiewet 2019](#), 21 juni
- [Financieringssystematiek bijstand](#), 21 juni

Betrokken bij activiteit:

- [Dialogavonden Online democratie: wat heb je eraan?](#), 7 en 21 november
- [Lunchbijeenkomst Democratie en Digitalisering](#), 19 juni
- [Dag van de Financiële Verhoudingen 2018](#), 19 april

✕ **Drs. M.M.S. (Michael) Mekel**

[Coördinerend adviseur](#)

Betrokken bij publicatie:

- [Deconstitutionalisering benoeming commissaris van de Koning en burgemeester](#), 9 april
- [Voor de publieke zaak](#), 20 maart
- [Positie van gemeenteraadsleden](#), 1 maart

Deelname aan:

- Bespreking Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken over Werkprogramma 2018 en advies Voor de publieke zaak, 17 mei
- Expertmeeting Eerste Kamer over deconstitutionalisering benoeming commissaris van de Koning en burgemeester, 10 april
- Rondetafelgesprek Tweede Kamercommissie Binnenlandse Zaken over de positie van gemeenteraadsleden, werkdruk en ondersteuning, 8 maart

Artikel:

- 'Gemeenteraadsleden spelen een permanente uitwedstrijd tegen de regio', p. 10-13 in VNG-publicatie [Om over na te denken](#), 11 juni

✕ **Mary Schilder**

Webredacteur

Betrokken bij:

- Contentmigratie naar Raadopenbaarbestuur.nl
- Livegang website, 8 januari
- Doorontwikkeling website (vindbaarheid, toegankelijkheid, beeld, infographics, blog)

✕ **Kirsten Veldhuijzen**

Coördinerend adviseur

Kirsten werkte t/m februari 2018 bij de ROB.

Betrokken bij publicatie:

- [Gemeenten in 3D](#), meerjarig onderzoek

Columns:

- [Win\(st\)gewest](#), VNG Magazine (4), maart
- [Stille revolutie](#), VNG Magazine (2), februari

✕ **A. (Ayeh) Zarrinkhameh MSc**

Senior adviseur

Ayeh werkt sinds 2015 als senior adviseur bij de Raad voor het Openbaar Bestuur. Zij was vanaf augustus 2017 tot december 2018 gedetacheerd bij de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving.

✕ **J. (Jasper) Zuure MSc**

Senior adviseur

Betrokken bij publicatie:

- [#WOEST. De kracht van verontwaardiging](#), 5 maart

Betrokken bij activiteit:

- [Dialogavonden Online democratie: wat heb je eraan?](#), 7 en 21 november
- [Lunchbijeenkomst Democratie en Digitalisering](#), 19 juni

- [Presentatie essaybundel #WOEST](#), 5 maart

Artikel:

- De waakzaamheid van massa's, Idee (4), 2018
- De kracht van verontwaardiging, Idee (2), 2018
- [De verontwaardiging van burgers is een kans voor de democratische rechtsstaat](#), Sociale Vraagstukken, 5 maart

Lezing:

- Nepnieuws, D66 Internationaal in samenwerking met European Liberal Forum (mede gefinancierd door het Europees Parlement), 18 oktober
- #WOEST, ministerie BZK, 15 februari
- #WOEST, Sociëteit de Witte, 12 februari

Weblog:

- [Platformdemocratie](#), 26 november

[Overzicht inklappen](#)

Wat hebben we gedeeld

Communicatie

2018 was het eerste volledige jaar voor de nieuwe Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). In juli 2017 is de adviesfunctie van de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) overgenomen door de ROB. Dit betekende nieuwe raadsleden, een andere samenstelling van de Raad en veel vernieuwingen in de communicatie.

Zo is dit jaar gestart met een nieuwe website, een nieuwe huisstijl, zijn we bijeenkomsten ook 's avonds gaan organiseren in debatcentra, is er een ROB-LinkedIn opgezet en zijn raadsleden en medewerkers gaan bloggen. Hiermee geven we vorm aan brede zichtbaarheid en het versterken van de dialoog met geïnteresseerden in openbaar bestuur, democratie en financiële verhoudingen.

Historie

De geschiedenis van de ROB gaat terug tot 1960. Toen werd de Raad voor de gemeentefinanciën (Rgf) opgericht, en in 1965 de Raad voor de Territoriale Decentralisatie (RTD). Beide zijn voorlopers van de huidige Raad voor het Openbaar Bestuur. De [historie van de ROB](#) is dit jaar in beeld gebracht.

Huisstijl

Het jaar 2018 is gestart met een nieuwe huisstijl. Deze is de eerste helft van het jaar verder uitgerold. Sinds de samenstelling van de nieuwe Raad schrijven we de naam en de afkorting met drie hoofdletters: Raad voor het Openbaar Bestuur, ROB.

Website

Op 8 januari 2018 ging de nieuwe website live. Op deze site zijn alle publicaties van de Raad voor het Openbaar Bestuur en de voormalige Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) te

vinden vanaf 1997.

De website had dit jaar ruim 32.500 bezoeken, 8.000 unieke downloads en 78.600 unieke paginaweergaven.

Publicaties en activiteiten

De ROB heeft dit jaar 4 briefadviezen, 1 adviesrapport, 2 essaybundels, 1 signalement, 2 brieven en 1 bundel uitgebracht. Er zijn 8 bijeenkomsten georganiseerd.

[Alle publicaties en activiteiten](#) zijn opgenomen in het overzicht.

Meest populaire publicaties 2018

	Bezoekers	Downloads
Bundel Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden	2.976	1.141
Essaybundel #WOEST *	2.941	599
Adviesrapport Voor de publieke zaak	1.288	666
Briefadvies financieringssysteem bijstand (BUIG)	1.065	270

** Van maart tot september was #WOEST alleen te verkrijgen via Amsterdam University Press, dus nog niet te downloaden.*

Sociale media

We communiceren actief op sociale media om publicaties, activiteiten en ontwikkelingen binnen het openbaar bestuur en de financiële verhoudingen onder de aandacht te brengen. Ook beantwoorden we vragen.

➔ [Twitter](#)

Twitter zetten we vanaf 2014 in. Het account had eind 2018 ruim 1.150 volgers.

➔ [LinkedIn](#)

Eind 2018 is er een ROB-LinkedIn account aan gemaakt. Via dit account zijn (voormalig) ROB-ers met elkaar verbonden. Via dit netwerk wordt ook informatie over aankomende evenementen en publicaties gedeeld.

[Blog](#)

De ROB vindt het belangrijk om de dialoog te voeren over ontwikkelingen binnen het openbaar bestuur en de financiële verhoudingen. Raadsleden en medewerkers schrijven daarom regelmatig over een issue dat hen bezighoudt. Dit in de vorm van een weblog, waarop de lezer kan reageren.

Nieuwsbrieven

In 2018 is de [Nieuwsbrief van de Raad voor het Openbaar Bestuur](#) 4 x keer uitgebracht en verzonden naar de 1.200 abonnees. In de nieuwsbrief brengen we de meest recente adviezen onder de aandacht en kondigen we evenementen aan.

Elke twee maanden komt de ➔ [Gezamenlijke nieuwsbrief van de adviesraden](#). uit. Deze digitale coproductie van 10 adviesraden biedt een handzaam overzicht met actuele informatie over komende en recent verschenen adviezen, publicaties en activiteiten.

Wat hebben we uitgegeven

Financieel overzicht

Begroting en uitgaven ROB 2018

	Begroting	Uitgaven
Ambtelijk personeel	1.001.000	951.422
Personele exploitatie	34.000	43.865
Vergoedingen raadsleden	123.000	93.407
Externe inhuur	71.000	53.224
Postactieven	0	54
Materiele en overige uitgaven	97.000	113.327
Totaal (euro)	1.326.000	1.255.299

De totale uitgaven zijn binnen het beschikbare werkbudget / de begroting gebleven.